

Livet som konsult

Hon borde spela basket! Förslaget fick mig att le. En förälder i min äldsta dotters klass tittade allvarligt och strängt på mig. Vad nu, skämtar hon inte? Jag hade precis försökt byta samtalsämne eftersom jag var otroligt trött på att höra att min dotter var så kortväxt och så liten för sin ålder. Nja, hon är inte särskilt intresserad av bollsport. Gymnastik och hästar är hennes grej försökte jag förklara. Basket borde hon absolut syssla med vidhöll den andra mamman. Se bara hur långa spelarna blir. Varpå jag ler ännu mer men jag möts fortfarande av denna allvarliga uppsyn. Jag avhöll mig från att kommentera att det kausala sambandet sannolikt är det omvända.

Lärdom 1: det som känns så självklart för mig behöver inte vara självklart för andra.

Sedan drygt ett år tillbaka jobbar jag som konsult. Det är mycket fascinerande och utvecklande. De flesta uppdragen är hyfsat specificerade och tydliga men det finns undantag. Vad skulle du göra om du fick ett datamaterial av en kund där specifikationen på uppdraget avslutas med "Gör något statistiskt av det här". Troligen skulle du börja undra över frågeställning, hypoteser, primära variabler. Varför, vad, hur...?

Ibland kan viktig information finnas i det som inte sägs och inte förmedlas till statistikern.

Precis som med pausen i musiken, luft- rummet mellan kroppens konturer i ett porträtt eller plötslig tystnad i talet. Det finns ofta värde i det som inte hörs eller syns. Som konsult gäller det att vara frågvis!

Nyligen presenterade jag resultat från en akademisk klinisk studie. Jag kände mig nöjd med mötet och kunden verkade vara helt med på noterna. Precis när vi skulle bryta upp visade jag datamaterialet forskaren skickat till mig. Forskaren sa: "Åh, du vad jobbigt... nu kom jag på... du måste nog göra om analyserna... tyvärr. Vi brukar ju ta bort alla värden som är under detektionsgränsen för den variabeln och de har blivit kvar". Han skrollade ner i datamängden. "Oj, oj, det är ju minst tio observationer som alla är <0,2". Varpå jag lugnade honom med att det var jät-tebra att han inte hade tagit bort dom. Helt rätt!

Lärdom 2: fråga om detta

är alla data.

Häromdagen var det dags för "slutprov". En duktig pre-klinisk forskare som dessutom är mycket intresserad av statistik lämnade något motvilligt sina data till mig. Jag som utgett mig för att vara den professionella expertkonsulten kände mig nästan lite besvärad. Överlevnadsanalys var redan gjord av forskaren själv. Ma-

Anna Torrång.

terialet var relativt litet som sig bör när det handlar om försöksdjur. Jag tänkte i mitt stilla sinne – vad mer kan jag göra? Lograng-testet ger nog samma resultat när jag kör det. Kaplan-Meierkurvorna kommer se likadana ut. Då ställde jag FRÅGAN. Är det här alla data? Forskaren bläddrade mellan flikarna i arket. Nja, vi har ju exkluderat de djur som dog tidigt av helt andra

orsaker. Vi ska ju göra så enligt vår försöksplan. Jag hade klarat testet. Jag hade ställt den rätta frågan och kunde därför göra nytta. Jag tillförde något när jag lät samtliga djur bidra med den tid de varit med i studien. Det som känns självklart för mig behöver inte vara självklart för andra!

Jag vill absolut inte göra narr av våra kunder. De är alla väldigt duktiga och engagerade i det de håller på med. Alla kan tänka fel ibland – även jag. Det är ofta i mötet mellan människor, i mötet mellan olika experter som det stora sker. De viktigaste lärdomarna får vi i mötet mellan tillämpning och metod. Det är just det som gör statistikeryrket så svårt men också så fantastiskt spännande och intressant!

ANNA TORRÅNG, SCANDINAVIAN
DEVELOPMENT SERVICES